

OLÁSCA EKG / 22. 2. / 20.00

foto Jan Hromádka

O lásce a EKG

Literární kabaret Igora Malijevského a Jaroslava Rudiše bude deset let od svého začátku v Divadle Archa věnován oslavě vynálezu elektrokardiogramu. Hraje kapela Živé kvety v plné sestavě! Dále se do Archy vrátí někteří z autorů a účinkujících, kteří navštívili kabaret EKG v posledních deseti letech. Zde přinášíme texty tří z literátů právě o samotném EKG jako příslib výročního večera.

Eva Turnová

V pubertě mě kvůli nedomykavosti srdeční chlopně poslali na EKG. Tento přístroj vymyslel holandský fyziolog Willem Einthoven jako spolehlivý prostředek ke snímání srdeční aktivity. Na citlivou pubescentku mého typu ale byla tato sterilní procedura trochu moc. Komisní sestřička s rudými drápy pokaždé vylovila z kovové krabice gumové šlahouny s přísavkami, které neurvale vmáčkla do právě vznikajícího poprsí. Přístroj měl zaznamenat veškeré aktivity srdečního svalu, který byl pro mě tehdy nedotknutelným středobodem vesmíru. Snažila jsem se proto záznam sabotovat buď tím, že jsem spolkla pár diáků a vytuhla, a nebo si přivodila arytmií prozpěvováním „Tragedy“ od Bee Gees. Nemohla jsem dopustit, aby se nějaká fuchtla z mých srdečních frekvencí dověděla, že jsem zamilovaná nebo čerstvě po rozchodu.

Ve chvíli, kdy jsem začala mít EKG jakž takž pod kontrolou, mě poslali na mnohem hrozivější mašinu – EEG! Ale i elektro gigant

na snímání myšlenek jsem se postupně naučila ošálit – stačilo hodit se do alfa vln a nemyslet na nic. Časem jsem pochopila, že v obou případech šlo spíše o plané obavy a že do srdce ani do hlavy mi nikdo vidět nemůže.

Jenže časy se mění.

Dnešní systém se snaží zjistit všechno o všech. Neúprosná digitální čidla budou brzy měřit všechny naše parametry a aplikacemi je vyhodnocovat.

Nedávno se na trhu objevil přístroj vycházející ze starého dobrého EEG, který dokáže nejen přečíst naše myšlenky, ale bezdrátově je přenést do kompu.

To se teda povedlo modernímu světu.

Má černá můra z dětství je tu.

Co na to říká v nebi Einthoven?

Že to tu jde celý do _____.

Jan Těsnohlídek infarkt

bylo to nečekaný
jako první infarkt a

definitivní
jak vyúčtování za elektriku –

z ničeho nic
ses změnila
snad dospěla
a neřekla jak a

odešla

z ničeho nic

–
–
–

bylo to nečekaný
jako první infarkt

definitivní
jak vyúčtování za elektriku a

stokrát horší

Petr Maršálek Abeceda EKG

Jak všichni víme, zkratka EKG znamená elektro-kardiogram. Neboli to znamená záznam elektrické aktivity srdce. Komu ho ještě nikdy v životě nenatáčeli, jako by ani nebyl. Již EKG plodu, chystajícího se k porodu a chystajícího stát se člověkem, se dá natočit. Toto vyšetření se nazývá ETG, elektro-toko-gram. Všichni milujeme písmena. A všichni milujeme zkratky. Nejlepší jsou TPA, totiž tři-písmenné akronymy. V textu by měly být zkratky vysvětleny, i kdyby se očekávalo, že zrovna tyto TPA úplně všichni známe. Pokud má něco třípísmennou zkratku, nejenže to existuje, ale je to důležité. Kdo nemá svůj EKG záznam, jako by ani neexistoval. Jako by ani milostně vzplanutí nezažil. Jako by ještě nikdy v životě nepocítil píchnutí u srdce. Neboli extra-systolu. To je stah srdce, který je tu na jednu navíc. Na EKG to je jedna vysoká vlna navíc. Jako jedna vysoká vlna během jinak přízemního příboje. Není jasné, proč by to měla být zrovna sedmá vlna. Záleží, kdy je začneme počítat. Ale v té šesté, pokud se ještě pořád nic neděje, se možná už ta sedmá připravuje.

E, jako elektro- a jako elektroda

Moderní EKG přístroj má velikost čtvrtky másla. Má to i ten tvar. Na lidské tělo si připojíme celkem deset elektrod. To je u plné verze EKG. Snad si připomeneme tu zvrácenou slast, když je člověk opatřen elektricky vodivým gelem. Deset elektrod, to není úplně libovolný počet. Čtyři elektrody jdou na čtyři končetiny. Zbýlých šest má místo jako přísavky zepředu na hrud-

ním koši, kolem mečíku hrudní kosti až doleva do oblasti zvané levé hypochondrium. Na těle dospělé ženy je potřeba nějak se vyrovnat s levým prsem. Amazonky si uřízly pravý prs, aby mohly střílet z luku. Ale takto to vyrovnání se s prsem zde samozřejmě není myšleno. Přísavky s EKG elektrodami umístíme na příslušná místa citlivě a jemně kolem levého prsu.

K, jako kardio-

Kardia znamená srdce ve staré řečtině. Ze staré řečtiny a latiny se odvozuje i současné medicínské názvosloví. Srdcem se zabývá kar-

diolog. Kardiologa se většinou bojíme méně než kardiocirurga, ale tak, nebo tak, člověk se vydá do spárů lékaře, jen když cítí, že opravdu musí. Potom, když člověk začne být léčen, má teprve pocit, že jeho choroba naplno propukla. I když EKG zaznamenávání nebolí, jenom trochu studí, stejně se pacient trochu bojí, je ve stresu a přeje si, aby jeho nálezy byly normální.

1787, který zemřel 1869, byl Laufberger jeden z největších českých fyziologů, měl několik světových priorit, například objev ferritinu. To hlavně u nás v Čechách daří se trochu mystifikacím a kultu Járy Cimrmana, který se narodil mezi lety 1869 až 1874 a zemřel kolem roku 1914, stejně jako všechny české nostalgické vzpomínky na velké rakousko-uherské impérium. Naštěstí pořád se vyskytují mystifikace a jejich dobrá vlastnost je, že zbystřují naši jinak upadávající pozornost. Vše je zaznamenáno, data narození a podobně se dají snadno najít na internetu. Zbývá jen malá země nikoho, malý

foto Vojtěch Čimpl

diolog. Kardiologa se většinou bojíme méně než kardiocirurga, ale tak, nebo tak, člověk se vydá do spárů lékaře, jen když cítí, že opravdu musí. Potom, když člověk začne být léčen, má teprve pocit, že jeho choroba naplno propukla. I když EKG zaznamenávání nebolí, jenom trochu studí, stejně se pacient trochu bojí, je ve stresu a přeje si, aby jeho nálezy byly normální.

G, jako gram

Ne tedy jak jednotka váhy, ale jako telegram, piktoqram, neboli ideogram, fonogram a podobně, čili jako záznam něčeho. Každý, kdo se vážně zabýval EKG záznamem, má svou vlastní sbírku zajímavých nahrávek, kuriozit a artefaktů. Mezi velmi vzácné záznamy patří například situs viscerum inversus, neboli zrcadlově obrácené umístění vnitřních orgánů. Slezina napravo, játra nalevo a srdce na pravé straně. Tady musím na chvíli přestat s neosobním stylem. Mám ve své sbírce takový záznam na medičce, to jest na mladé, dospělé ženě. A jinak měla všechno tak, jak to má být. Jistě také i pusu, rozříznutou od ucha k uchu. Tu inverzi útrobu má jeden z dvaceti tisíc lidí. Většinou si toho všimne i lékař i při poměrně povrchním fyzikálním vyšetření.

H, jako historie

Willem Einthoven se narodil 1860, zemřel 1927. V roce 1896 popsal křivku časového záznamu elektrických projevů srdce. Vilém Laufberger se narodil 1890 v Turnově, stejně jako 1972 Jára R., zemřel 1986 v Praze ve věku 96 let. Zabýval se studiem elektrických projevů srdce, také učil fyziologii a patologickou fyziologii. Napsal vědecká pojednání, učebnice i populární texty. Dají se ještě sehnat: Praktická fyziologie, 1946, anebo Malá tajemství života, 1960, a i jiné texty. Po druhé světové válce prožíval Laufberger své elektro-kardio-grafické období. Navrhl zajímavý systém záznamu EKG v pravoúhlých projekcích, ten se ale neujal. Aby nebyla mýlka, po Janu Evangelistovi Purkyněm, narozeném

prostor pro mystifikaci. Někdy člověk najde všeobecně tradovanou chybu. A někdy najednou vyskočí a volá, aha, tak tohle opravdu není možné, je to zdrojem radosti a osvězení a nejen na dobře vyvedeného prvního apríla. Mystifikace vzniká jistě asociací. Mystifikací vzniknou nádherné, paralelní, alternativní, bohatší, zkrátka zcela vybájené světy.

Z, jako závěr

Kdo vlastně jsme, že umíme tak dobře rozumovat o srdečních vlnách drobných laboratorních hlodavců? Že umíme popsat srdeční projevy u psů, u prasat, a nakonec i u člověka, u našeho vlastního druhu? I srdeční projevy vlastní nám lidem umíme popsat. Často ale neumíme rozpoznat, co vlastně znamenají.

(kráceno)

foto Tomáš Vachánský